

BURGEMEESTER KRIJGT SLAAG IN 1814

Frans Vanzielegem

In het begin van 1814 werden de Fransen uit onze gewesten teruggedreven. Op 2 januari 1814 werden zij uit Brugge verjaagd door de ruitery van kolonel von Geismar. Op 15 februari viel Kortrijk in handen van de Russen en reeds op 31 maart 1814 deden de geallieerde legers hun intrede in Parijs¹.

Op 2 maart 1814 ontving de burgemeester van Lichtervelde een schrijven vanuit Brugge waarop staat dat West-Vlaanderen onder het bestuur komt van Burggraaf de Preudhomme d'Hailly de Nieuport, die als intendant de Franse prefect vervangt als gevolmachtigde van de geallieerde bezettingstroepen².

Voor de bevolking zijn perioden van machtsoverdracht en troepenbeweging gevoelige tijdstippen. De troepenontplooiing is wellicht niet aan de Lichterveldenaars ontgaan. De legers maakten gebruik van de verbindingsweg Menen-Torhout-Brugge. De burgers maakten van de verwarring gebruik en stoorden zich niet meer aan het wettelijk gezag.

In de dure winter van 1814 vonden de bewoners langs de baan van Torhout naar Roeselare er niets beter op dan de bomen langs de weg om te hakken. De "overheid" uit de Franse periode gaat prompt proces-verbaal opstellen, maar dit loopt niet van een leien dakje.

Proces-verbaal opgesteld naar aanleiding van de feiten en teruggevonden in het correspondentieboek uit de Franse periode op het archief van de gemeente Lichtervelde.

L'an Mil huit cent quatorze, le cinq février à dix heures du matin, Nous Pierre Demaré, Maire de la Commune de Lichtervelde, arrondissement de Bruges, Département de la Lys, assisté des sieurs Ignace Hubert Devos & Augustin Verduyn, nos adjoints, Nous sommes transporté sur la grande route de Thourout à Roulers, pour y prendre connaissance de ce que la clameur publique annonçait, y arrivés nous avons reconnus que presque tous les arbres montants qui bordent la dite route sur la territoire de cette commune, au nombre d'environ 200 étaient abbattus & pillés. Que nous avons estimé approximativement à la somme de 1600 francs lesquels appartenait au gouvernement.

Ensuite portants notre attention sur les auteurs de ce délit nous avons visité les maisons voisines de cette route, & nous avons trouvé & découvert du bois provenant desdits arbres chez les individus ci-après nommés savoir:

<i>Joseph Billiet,</i>	<i>Boucher</i>
<i>Charles Muylle,</i>	<i>Charpentier</i>
<i>la veuve de Pierre Momerency,</i>	<i>fileuse</i>
<i>Augustin Van Ackere,</i>	<i>Cordonnier</i>
<i>La veuve d'Emanuel Vanhoutte,</i>	<i>fileuse</i>
<i>Joseph Samyn,</i>	<i>journalier</i>

¹ Biekorf 1933 pp. 226 - 231

² Rijksarchief Brugge gemeentearchief Lichtervelde depot 1942 nrs 283 en 284

*Jaques Declerck, journalier
Pierre Jean Kesteloot, tailleur
Louis Kesteloot, Cordonnier
Jean Coussé, charpentier
Pierre Debusschere, journalier
Antoine Tanghe, tisserand
Jacques Van thuyne, journalier
Jean Van Eyghen, charpentier
André Braet, journalier
Pierre Bergman, tisserand
Louis Bernard Debleu, journalier
& Pierre Warmoes, maréchal,*

tous demeurant en cette commune de Lichtervelde , lesquels nous ont avoués que ce bois provenait des arbres susmentionnées, auxquels nous avons fait interdiction et défense d'y toucher encore, comme étant la propriété du gouvernement.

De plus nous avons, en faisant cette opération, trouvé et saisi sur cette route, une scie, un pic une petite hache, deux coins et une maillet, abandonnés par ces pilleurs qui étaient encore occupés d' abattre lesdits arbres, mais chez Antoine Tanghe ci-dessus nommé, sa femme Thérèse De Deystere a commencé à nous injurier et faire beaucoup de menaces ainsi que l'un de ces fils, qui nous ont suivis avec plusieurs autres individus, pour nous surprendre , frapper et faire restituer les outils ci-dessus énoncés, et l'ayant refusé l'un des fils dudit Tanghe armé d'une buche, a porté un coup de buche sur nous maire, que nous sommes tombés dans un fossé, qu'alors la femme de Tanghe a pris et emporté le maillet dont ci-dessus.

De quoi avons dressé le présent procès-verbal , pour y etre statué par qui de droit, lequel nous avons signé avec les adjoints, les jours mois et an que dessus...

Vertaling:

In het jaar 1814 de 5 februari 10 uur 's morgens,

wij Pierre Demaré, burgemeester van Lichtervelde, arrondissement Brugge, departement van de Leie, bijgestaan door Ignace Devos en Augustin Verduyn, schepenen, wij hebben ons begeven naar de grote baan Torhout-Roeselare om kennis te nemen van wat de volksmond meldde, daar aangekomen hebben we vastgesteld dat bijna alle bomen langs de weg op het grondgebied van de gemeente, ten getalle van ongeveer 200 waren omgehakt en weggeplunderd, wij raamden dit voor de som van 1600 frank die aan de staat toebehoorde³.

Vervolgens ging onze aandacht naar de uitvoerders van dit misdrijf. Wij hebben de huizen bezocht die bij deze weg lagen en wij hebben hout gevonden afkomstig van de vermelde bomen bij de volgende individuen

³ Ter vergelijking: een dagloner verdiende in die tijd ca 75 centiemen.

- (zie franstalige brief) -

Alle wonende te Lichtervelde en hebbende ons bekend dat het hout afkomstig was van de bomen, hogervermeld, wij hebben verbod gegeven nog verder de bomen aan te raken, zijnde staatseigendom. Daarenboven vonden wij op de weg een zaag een, een pik, een kleine bijl, twee wiggen, en een voorhamer achtergelaten door de plundersaars die nog bezig waren bomen om te hakken, aangekomen bij Antoine Tanghe hogervermeld, zijn vrouw Thérèse De Deystere heeft ons verweten en bedreigd, alsook een van hun zonen, die ons volgde met nog andere personen om ons te verrassen, te slaan en ons de in beslag genomen werktuigen terug te geven, daar wij weigerden heeft een van de zoons van Tanghe gewapend met een stuk hout de burgemeester een slag gegeven in de gracht vallende heeft vrouw Tanghe de voorhamer teruggenomen.

Daarom hebben wij dit proces-verbaal opgesteld om te gelden als naar rechten, dewelke wij hebben getekend met de schepenen dag en maand zoals hoger vermeld.

De originele brief is niet ondertekend.

De briefwisseling tussen het gemeentebestuur van Lichtervelde en de Franse prefectuur, die zich in het Rijksarchief te Brugge bevindt, gaat niet verder dan januari 1814⁴. We konden dus niet achterhalen of dit hele geval eventueel nog een staartje gekregen heeft. Gezien de machtsoverdracht van het Frans bestuur naar de geallieerde troepen, is het echter meer dan waarschijnlijk dat het hele incident zonder gevolg geklasseerd werd.

Tenslotte was het zeer begrijpelijk dat de mensen in februari de bomen omhakten, het was midden in een koude winter en niemand kon er iets op tegen hebben. Dit voorvalletje illustreert hoe onze Lichterveldse voorvaders "hun plan trokken" midden de verwarde omstandigheden van die periode.

⁴ Rijksarchief Brugge gemeentearchief Lichtervelde depot 1942 nrs 283 en 284